

POTŁUMIONY (23) *part praet pass pf*

potłumiony (16), **potłomiony** (2) *Calep, GrabowSet.*

potłumiony (18), **potłumion** (1).

Oba o jasne; potłomiony z tekstów nie oznaczających ó.

sg m N potłumiony (6), potłumion (1); ~ (praed) -ony (1) SeklKat, -on (1) HistAl. ◇ I potłumionym (2). ◇ f N potłumioną (4), potłumiona (3); ~ (attrib) -ą (2); ~ (praed) -a (3) LubPs, GrabowSet, SarnStat, -ą (1) HistAl. ◇ n N (praed) potłumiono (1) WróbŻółt, potłumion(e) (1) SeklKat. ◇ pl N m pers potłumieni (4); -eni (3), -ęni (1). ◇ G potłumionych (1).

Składnia dopełnienia sprawcy: potłumion(y) od kogo, od czego (3).

Sł stp s.v. potłumić, Cn brak, Linde w objaśnieniu s.v. potłumny.

Przygnięciony do dołu, przyduszony; przewrócony; depressus Mącz, Calep; obrutus, oppressus Mącz (23) : Obrutus, Opádniony/ Potłumiony/ Prziwáloný/ przitłoczony. Mącz 361d, 321a; Calep 309a.

[Wyrażenie: »na ziemię potłumion«: tak źzie [napadnięci] kymi bronili ze tes czterzey mu źzie wyźiekli A piąthi zaźie [...] tak go drugim [lege: drągiem] zaraziel, ze tełch na ziemią bil potłumion ZapWpolActAdv 1548 204/200v, 204/201.]

Przen (19) :

a) Zwyciężony militarnie (2) : [Nie trzebać się też na Turki z małem ludem opuszczać, jako to panow wiele czyniło, a od Turkow są porażeni [...]. Bo by był nalepszy lud a mały, tedy od wielkości bywa potłomiony. PamJancz 185.]

przytlumiony czym (1): widział tam iáko Egipczykowie byli potłumieni nawáłnością [sternebantur impetu] łodzi pogańskich HistAl A2.

Szereg: »potłumiony albo zwyciężony« (1): Suppeditari turpissimum superare pulcherrimum est, Być potłumioym [!] albo zwyciężonym łzpátna to yełt rzecz ále zwyciężyć bárzo pieknie y ozdobnie. Mącz 434d.

b) Uszkodzony cielesnie [czym] (1) : Pugnis et calcibus conscissus, Pięściámi y piętámi podárty/ potłumiony. Mącz 372a.

c) Pogńębiony, poniżony, zniszczony; extinctus, quassatus Mącz (16) : RejPs 39; Zachowywa [Duch Święty] wierzące aby od złych niewiernych niebyły potłumięny. SeklKat P4v; LubPs bb6; Quassata Respu. Nie yeden łztós podyęłá/ Potłumiona. Mącz 339a, 321a, b, 434d; więc trwogá burząca Przypádłá ná mię Pánie: cięmnosć obtoczyłá/ Ozdobá potłomioná/ iegli iáka byłá. GrabowSet F2v; A wźákóź niepohámowána požądliwosć/ by nie byłá od łpráwiedliwosći pośiłku potłumioná [nisi iustitiae conatus subverteret JanStat 225]/ tedyby záprawdę zgodá y pokóy między ludźmi záginął. SarnStat 240.

potłumiony czym (1): Iuż ten błáđ pyrwey ielt potłumiony timy łlowy/ łlowo łtało się ciałem/ yź łyn boży prział naturę człowieczą. SeklKat O4v.

W przeciwstawieniu: »potłumiony ... wywyższony« (1): A ták iuż teraz káždy pobożny iáko z potłumionych błędow/ ták też z prawdy ná iálnią wyłtáwioney y wywyżłzoney/ niech zemną wełpołek BOgá Oycá w duchu y w prawdzie záwždy wychwála. CzechEp 322.

Wyrażenia: »na niskość potłumiony« (1): thák też krolowi potrzeb być tákiemu/ áby ná oštátanie dokończenie baczył/ áby [...] iego głowá to iest doštoyność iego z wyfokołci ná niskość nie byłá potłumiona [*ex altitudine usque adpulverem deprimatur*]. *HistAl* G3v.

»potłumion na ziemi, do ziemi« [szyk 1:1] (1:1): przylnął do ziemi zołádek nafz [*Ps* 43/25]. [...] (*koment*) Zołádek, to iest wżytko štadło nafze potłumiono na ziemi. *WróbŻołt* O8; bacż iakim wczoráyfzego dnia był/ á iáki iestem dzis/ ktory nędznie aż do ziemi iestem potłumion [*usque ad pulverem declinavi*]. *HistAl* G2.

Szeregi: »potłumiony i wykorzeniony« (1): ale wtey modlitwie próffim [...]/ aby krolestwo fzatańfkie (ktore nas wżądze ciełfne przywodzi y grzechi rofliczne) wnas było potłumione y wykorzenione. *SeklKat* S2.

»potłumiony albo zagłádzony« (1): Oppressa amicitia, Potłumiona álbo zágłádzona przyiaźń. *Mącz* 321b.

a. *Stratowany* (1): przykałzcie fpráwić kraty żeláźne/ áby łotrowie kthorzy s práwá bywáią ofádzeni ná fmierć/ byliby potłumieni od niego [*Bucefała*], *HistAl* A8v.

Synonimy: przewrocony; **a.** podeptany.

Cf **POTŁUMIĆ**

KW, ZCh